

Anna Semjonova
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

kuupäev digiallkirjas

Muinsuskaitseameti täiendatud ettepanekud üleriigilise planeeringu seletuskirja avalikul väljapanekul

Oleme tänulikud võimaluse eest esitada üleriigilise planeeringu (ÜRP) seletuskirja ja elluviimiskava avalikul väljapanekul oma täiendatud ettepanekud.

Teeme ettepanekud ÜRP seletuskirja kohta:

1. Palume täiendada ruumilise arengu eesmärkide 3 või 4 (alternatiivselt) sõnastust selliselt, et kultuuripärandiga arvestamine on selgelt esile toodud:
  - Eesmärk 3: Tugevate keskuste Eesti: pealinnastumise pidurdamiseks peab Eesti ruumiline areng põhinema tugevatel eritasandilistel keskustel, mille mitmekesine **pärandit väärtustav** areng aitab kaasa ka väikelinnade ja maapiirkondade edule.
  - Eesmärk 4: Elu- ja **pärandirikkad** kompaktsed linnad ja asulad soosivad asulate tihendamist, **pärandikeskset arengut** ning kasutusaktiivsuse ja elurikkuse suurendamist, vältides uute alade hajumist looduslikele aladele.
2. Palume kvaliteetse ruumi ja väärtuspõhisuse (ptk 2.1) kirjeldust täiendada järgnevalt: *Ruumilise arengu kavandamisel käsitletakse arheoloogiapärandit (sh maa-alust ja veealust kultuuripärandit) taastumatu ressursina, mille säilitamine, uurimine ja väärtustamine on avalikes huvides. Arheoloogiapärandit arvestatakse ruumiotsustes varajases etapis, kasutades arheoloogiatundlike alade hinnanguid ning vältides kõrge väärtusega alade kahjustamist.*
3. Palume maahõivehierarhia põhimõtete (ptk 2.2) hulka lisada pärandkultuuriobjektide ja arheoloogilise pärandiga arvestamine, vältides kõrge arheoloogilise potentsiaaliga alade kahjustamist ning maa sihtotstarbe muutmist.
4. Palume mitmekesistamise ja tasakaalustatud tihendamise (ptk 2.4) juures sõnastada selgemalt, et selle käigus arvestatakse ajalooliselt väljakujunenud ruumistruktuuri, keskkonna kultuuriväärtuse ning ehituspärandiga.
5. Palume peatükk 3 algusesse lisada: *Olulise ruumilise mõjuga arenduste kavandamisel viiakse läbi arheoloogilise mõju hindamine, mille eesmärk on vältida või leevendada negatiivset mõju arheoloogiapärandile.*
6. Palume laia riigikaitse põhimõtete (ptk 3.1) juurde lisada: *Riigikaitse objektide kavandamisel arvestatakse arheoloogiapärandi säilitamise vajadusega ning välditakse kõrge väärtusega alasid.*
7. Palume kliimamuutuste leevendamise põhimõtete (ptk 3.2.1) juures selgemalt esile tõsta olemasolevate (sh kultuuriväärtuslike) ehitiste kasutuses hoidmise rolli süsiniku jalajälje

- vähendamisel. Samuti peame seletuskirjas vajalikuks rõhutada, et kultuuriväärtuslike hoonete energiatõhustamine peab toimuma viisil, mis kultuuriväärtust ei kahjusta.
8. Palume kliimamuutuste mõjudega kohanemise (ptk 3.2.2) juures esile tuua ajalooliste linnasüdamete (nt ajaloolise hoone suhtes tõstetud tänavapinna tõttu vee, sh tulvavee ja üleujutusvee, tungimine hoonesse väliskse ja keldriakende kaudu või valgumise tänavalt hoovialale), kultuuriväärtuslike hoonete (nt säilinud ajalooliste materjalide vastupidavus, ajastuomaste arhitektuursete võtete sobivus muutunud kliimale) ning arheoloogiapärandi haavatavus (nt erosioon, veetaseme muutused, rannikumuutused). Vajadusel tuleb kohaldada kaitse- või dokumenteerimismeetmeid. Samuti palume rõhutada, et eelistada tuleb selliste meetmete võtmist, mis säästavad looduskeskkonda ja kultuuripärandit.
  9. Palume tugevatel keskustel põhineva asustuse (ptk 3.3) juures sõnastada selgemalt, et tugeva keskuse loomine eeldab piirkondliku identiteedi teadvustamist ja arendamist, mis tõstab iga keskuse atraktiivsust elukeskkonnana.
  10. Palume pärandikeskse arengu põhimõtete (ptk 3.3.3.2) hulka lisada, et ruumiliste otsuste langetamisel, sh maahõive ja maapõueressursside kasutuse kavandamisel ja asustuse arengul, arvestatakse arheoloogiatundlike alade, looduslike pühapaikade ja pärandkultuuriobjektidega.
  11. Palume maapõueressursside (ptk 3.3.4) juurde lisada, et arenduse varajases staadiumis on oluline läbi viia mõju hindamine arheoloogiapärandile, looduslikele pühapaikadele ja pärandkultuuriobjektidele.
  12. Palume elurikaste kompaktsete asulate (ptk 3.4) arendamise põhimõtteid täiendada järgmiselt: *Asulate tihendamisel hinnatakse arheoloogilist potentsiaali ning tagatakse kultuurikihi säilimine või dokumenteerimine enne arendustegevust.*
  13. Palume mitmekesise ettevõtluse (ptk 3.5) juures ressursina nimetada ka juba olemasolevat hoonestust, mida saab ettevõtluse tarbeks kasutusse võtta, vajadusel seda vastavalt kohandades. Kasutuseta seisvaid või alakasutatud ajaloolisi tööstuskomplekse (nt põllumajandushooned, vabrikud, tehased aga ka mõisate kõrvalhooned) on üle Eesti ning neis on erinevate teenuste ja tootmise tarbeks kohandamiseks suur potentsiaal.
  14. Märkime, et kuna ÜRP seletuskirjas on tööstuspärandit käsitletud üksnes seoses ettevõtlusega (ptk 3.5.1, p 10), siis loob see tööstuspärandi kaasaegse kasutamise võimaluste kohta ekslikult piiratud ettekujutuse. Tegelikult on tööstuspärandit võimalik kohandada erinevateks kasutusotstarveteks, näiteks elupinnad, teenuskeskused ja kontorid ning seepärast peame oluliseks, et see potentsiaal oleks esile toodud ka teistes ÜRP jaotustes.
  15. Palume ettevõtluse (ptk 3.5.1) ja tööstuse arendamise (ptk 3.5.2) juures rõhutada, et uute alade kasutuselevõtul, sh pruunaladel ja ökoloogiliselt halvas seisundis maadel, tuleb enne ehitustegevust läbi viia arheoloogilise potentsiaali hindamine ning vajadusel uuringud.
  16. Väärtuslike maastike (ptk 3.6.2) hulka on linnalise keskkonna puhul loetud muuhulgas miljööväärtuslikud hoonestusalad ja muinsuskaitsealad. Samuti on nimetatud, et osa väärtuslike maastike on pikemas perspektiivis rahvusmaastikud, mis oma sümbolväärtuse tõttu esindavad kõige paremini Eesti kultuurilugu ja identiteeti. Osutame, et selles kontekstis tuleks olemasolevad miljööväärtuslikud hoonestusalad ja muinsuskaitsealad oma kõrge kultuuriväärtuse tõttu lugeda mitte väärtuslike maastike, vaid rahvusmaastike hulka.
  17. Palume ptk 3.6.2 täiendada järgmise punktiga: *Mõisakompleksid on Eesti kultuurimaastike ilmet ja olemust kujundavad olulised struktuurielemendid, mille jätkusuutlik kasutuses hoidmine (nt turismi, hariduse ja kogukonnategevuste kaudu) toetab piirkondlikku identiteeti ja elukeskkonna kvaliteeti, panustades seeläbi riikliku julgeoleku ja regionaalarengu eesmärkidesse.*
  18. Väärtusliku maastikuna on määratletud kultuurilugu kandvad maastikud. Osutame, et visuaalselt tuvastatavas maastikus ei ole näha maa alla jäävat arheoloogiapärandit,

millega arvestamine annab Eesti kultuuriloole aastatuhandete pikkuse ruumi- ja ajasügavuse. Palume ptk 3.6.2 täiendada järgmise punktiga: *Väärtuslike maastike määramisel arvestatakse arheoloogilisi struktuure, maastikuvorme ja ajaloolisi maastikumustreid kui maastiku lahutamatu osa.*

19. Palume liikuvuse üldiseid põhimõtteid (ptk 3.7.1) täiendada, et mistahes liiki transpordi jaoks liikuvuskoridoride ja taristu kavandamisel ja rekonstrueerimisel arvestatakse kultuuripärandiga (so laias tõlgenduses, st nii riigi kui kohaliku omavalitsuse kaitse all olev aga ka kaitse all mitteolev pärand, nt pärandkultuuriobjektid ja looduslikud pühapaigad) nii selle säilimise tagamise kui ka kasutuses hoidmise aspektist. Hoiduda tuleb lahendustest, mis kahjustavad ehituspärandit, ajaloolist asulastruktuuri, kultuurmaastikke või arheoloogiatundlikke ja arheoloogiapärandiga alasid. Rakendada tuleb mõjude hindamist ja leevendusmeetmeid.
20. Palume veeliikluse (ptk 3.7.5) osas välja tuua, et veeliikluse ja sadamataristu arendamisel arvestatakse ajalooliste sadamakohtade, rannalautrite ja veealuse kultuuripärandi säilimisega.
21. Palume energeetika (ptk 3.8.2) juures käsitleda hüdroelektrijaamasid ja hüdroenergia tootmise võimekusega vesiveskeid. Olgugi, et energiatootmise viiside hulgas ei ole veeenergia Eestis kõrgel kohal, siis panustavad hüdroelektrijaamad ja hüdroenergia tootmise võimekusega vesiveskid ÜRP-is oluliseks peetavatesse eesmärkidesse, nagu energiatootmise hajutamine (lk 2 ja 36), kohaliku energiatootmise toetamine (lk 15, p 5), tööstusarhitektuuri erinevaid tahke peegeldava ehitatud pärandi väärtustamine (lk 29), maapiirkondade ettevõtluse elavdamine ja seeläbi asustuse säilimine kahanemisega kohanevates maapiirkondades (lk 36).
22. Palume tugeva mere ja maismaa seose (ptk 3.9) juurde lisada järgmine punkt: *Mere- ja rannalade planeerimisel arvestatakse veealuse kultuuripärandiga, sh vrakkide, rannalautrite, sadamakohtade ja ajalooliste mereteedega.*

Teeme ettepanekud ÜRP lisa 1 „Asulasiseste tüüpide tabel“ kohta:

1. Palume kontrollida ja parandada sõnastusviga / puuduvat sõna ajaloolise linnasüdame veerus, mis käsitleb avaliku ruumi eripära (lk 53).
2. Sealsamas, hajaasustuse veerus, soovitame täiendada väiksemate kohtumispaikade näitlikustavat loendit, nimetades ka külaväljakud ja laululavad.
3. Real „Väärtuslikud maastikud/loodusobjektid“, veerus „Hajaasustus“ on nimetatud, et väärtuslikud maastikud on valdavalt põllumajanduslikud avamaastikud. Juhime tähelepanu, et ÜRP kontekstis tuleb väärtuslike maastikena mõista ka looduskaitse- ja muinsuskaitsealasid ning Rebala muinsuskaitseala hõlmab ka hajaasustust, samuti rahvuspargid. Seepärast palume lahtris olevat kirjeldust vastavalt muuta.
4. Real „Pärandikeskne areng“ (lk 54) on kirjeldus asustuse tüüpide kaupa erinev, mis jätab eksliku mulje, nagu teatud asustuse tüübi korral mõnda pärandiliiki ei esineks. Selgitame, et tööstusarhitektuuri näiteid (meiereid, vesiveskid, viinavabrikud jms) võib olla nii asulas kui ka hajaasustuses; ajalooliste hoonete mitmekesisest kasutamist tuleks soodustada mitte üksnes asula ja hajaasustuse kontekstis, vaid kõikjal; miljööväärtuslikke alasid võib kohalik omavalitsus luua ka ajaloolises linnasüdames (mõnel pool võib see isegi kattuda muinsuskaitsealaga) jne. Seepärast teeme ettepaneku, et kirjeldus võiks kõikidel asustuse tüüpidel olla samasugune.
5. Real „Ettevõtlus“ (lk 55) palume ajaloolistes linnasüdames ja muinsuskaitse- ja miljööaladel rõhutada kohalikule elanikkonnale suunatud väikeettevõtlust, eriti piirkondades, kus see on olnud ajalooliselt omane (vt ka ptk 3.5, p 5).

Teeme ettepanekud ÜRP-is seatud eesmärkide täitmiseks kohaste meetmete lisamiseks elluviimiskavasse:

1. Arheoloogiapärand on oma olemuselt taastumatu, tugevalt asukohaspetsiifiline, tuhandete aastate arengut kajastav ressurss ja teabeallikas, mille säilimine eeldab varajast arvestamist ruumiotsustes.
  - Selle tagamiseks tuleb **luua arheoloogiaturundlike alade ruumiandmekiht koos arheoloogiamälestiste ja veealuste mälestiste kaardikihiga** ning see siduda kultuurimälestiste registriga planeeringutes.
  - Asulate tihendamisel ja olemasoleva ruumi intensiivsemal kasutamisel tuleb **detailplaneeringu menetluse raames viia läbi arheoloogiline eelhindamine**.
  - Ettevõtlusalade arendamisel, sh pruunalade kasutuselevõtul, tuleb **keskkonnamõju (strateegilise) hindamise raames hinnata ala arheoloogilist potentsiaali ning kehtestada arheoloogilise eksperthinnangu nõue**.
  - Väärtuslike maastike määratlemisel tuleb arvestada ka maa alla jäävad ja visuaalsel vaatlusel nähtamatut arheoloogiapärandit. Seepärast tuleb **planeeringute koostamisse hõlmata maastikuarheoloogia ja teadusuuringute andmed** ning arvestada arheoloogiaturundlike aladega.
  - Liikuvustaristu kavandamise **menetlusele tuleb lisada arheoloogilise mõju hindamine** ning vajadusel teha ehitusfaasis arheoloogiline uuring.
  - Tagamaks veealuse arheoloogiapärandiga arvestamise, tuleb rannikuala arenduste puhul **ette näha veealused uuringud ning uuringute andmed siduda mereala ruumilise planeeringuga**.
2. Kvaliteetse ruumi põhimõtted hõlmavad kultuuripärandi hoidmist ja kohaliku kontekstiga arvestamist ning ruumiline areng peab tagama kultuuripärandi kooskõla looduse ja inimtegevusega.
  - Nende põhimõtete järgimise tagamiseks tuleb tõsta teadlikkust kultuuripärandist. Riikliku kaitse all olev kultuuripärand on leitav kultuurimälestiste registri ja Maa- ja Ruumiameti kaardirakenduste kaudu, samuti on loodud eraldi kaardikiht kaitse all mitteolevate pärandkultuuriobjektide kohta. Kohaliku omavalitsuse kaitse all olevad miljöväärtuslikud alad ja väärtuslikud üksikobjektid on aga määratud iga omavalitsuse planeeringudokumentides ning puudub kogu Eestit hõlmav andmebaas/register ja kaardirakendus, mille abil neid leida. Suuremad omavalitsused on küll loonud enda kodulehele interaktiivseid kaarte, kuid need näited on üksikud ning enamikel juhtudel tuleb kohaliku kaitse all olevate alade ja objektide leidmiseks käsitsi läbi vaadata rohkelt materjale. Seepärast on kultuuripärandiga arvestamiseks vajalik **arendada digitaalne tööriist, mis võimaldab leida ka kohalike omavalitsuste kaitse all olevad kultuuripärandi objektid kõikides Eesti omavalitsustes**. Tööriist peab planeeringudokumentide uuendamisel olema vastavalt ajakohastatav.
  - Ruumilises arengus kultuuripärandi ja kohaliku kontekstiga arvestamine eeldab asjaomaste asutuste vahelist püsivat koostööd nii laiemate tööprotsesside latusamalt kulgemise arendamiseks kui ka üksikjuhtumite lahendamiseks. **Tõhusate koostöövormide väljatöötamine ja alalhoidmine** vajab täiendavat tööjõuressurssi ning rahalisi vahendeid vastastikuste perioodiliste koolituste/töötubade korraldamiseks. Asjaomased asutused võiksid olla eelkõige Muinsuskaitseamet, kohalikud omavalitsused (sh Muinsuskaitseameti halduslepingupartnerid Tallinna, Tartu ja Narva linnavalitsuste juures) ning Maa- ja Ruumiamet.
3. Nii kasvamise kui kahanemisega kohanevates asulates on põhimõtteks ajaloolisi linnasüdameid ja ehituspärandit mitmekülgses kasutuses hoidev maa- ja ruumikasutus. Tugevatel keskustel põhineva asustuse mudeli planeerimisel toetatakse võtmefunktsioone avaliku sektori investeeringutega. Soodustatakse ruumilahendusi, mis võimaldavad

vahekasutust. Soodustatakse naabruskonnapõhist renoveerimist. Tagatakse kvaliteetsete ja taskukohaste eluasemete kättesaadavus.

- Riik ja kohalikud omavalitsused peavad kultuuripärandi väärtustamisel olema erasektorile ja üksikisikutele eeskujuks. Eesti väikelinnade keskväljakute arendamise projektid on näidanud, et avaliku ruumi ja avalikke teenuseid pakkuvate hoonete kvaliteetne renoveerimine motiveerib ka eraisikuid korrastama oma kinnisvara. Seepärast tuleb eelkõige **välja töötada riigi ja kohalike omavalitsuste omandis olevate hoonete ja maa kasutuses hoidmise kavad** eesmärgistades, et avaliku sektori investeeringute suunamisel tuleb eelistada ajalooliste linnasüdame keskonda ja kultuuriväärtuslikke hooneid ning kasutada neid avalike teenuste või üüritavate elamispiindade pakkumiseks.
  - Riiklike ja kohalike investeeringutoetuste andmisel tuleb arvestada kultuuriväärtusliku hoonestuse kasutuses hoidmise laiemat mõju kohatunnetuse ja kogukonna tugevdamisel, mis annab konkurentsieelise ja julgeolekugarantii. Et motiveerida ajalooliste linnasüdame ja ehitatud pärandi eelisarendamist tuleb **kehtestada investeeringutoetuste tingimustes neile punktieelis või kõrgem toetusmäär või muu kohane leevendus**.
  - Hoone kultuuriväärtuse säilitamine eeldab tundlikku ja läbimõeldud hooldust ja renoveerimist, mis võib tähendada kindlaksmääratud töövõtete kasutamist, piiratud materjalivalikut ning rohkema hulga erinevate spetsialistide kaasamise vajadust, mis kõik võib suurendada ehitusmaksumust. Ajaloolistes linnasüdametes on rohkelt hooneid, millel on nõukogude perioodiga kaasnenud heaperemeheliku hoolduskultuuri katkestusest tingitud remondivõlg. Renoveerimine on seepärast vältimatult vajalik kaasaegsete elutingimuste loomiseks ja hoonete energiatõhususe parandamiseks, mis seeläbi tagab ehituspärandi kasutuses hoidmise. Selleks, et tagada avalikule huvile vastav ajalooliste linnasüdame eelisarendamine ja motiveerida kultuuriväärtuslike hoonete kasutuses hoidmist tuleb **välja töötada maksu- ja finantsstiimulid ning renoveerimistoetused** (sh energiatõhususe parandamise ja kliimakindluse tõhustamise meetmete võtmiseks aga ka remondivõla tasandamiseks, mis on eelduseks energiatõhususe parandamise töödele). Vooruliste meetmete väljatöötamisel on oluline silmas pidada nende ettearvatavust ja stabiilsust, samuti peab rahastuse abikõlblikkuse periood arvestama kaitsealuse hoone mõnevõrra pikema renoveerimisprotsessiga.
  - Naabruskonnapõhisel renoveerimisel on ruumilise arengu vaatenurgast potentsiaalselt suur positiivne mõju, kuid suurema hulga hoonete, spetsialistide ja elanike kaasatuse tõttu ka oluliselt keerukam protsess. Naabruskonnapõhise renoveerimise motiveerimiseks tuleb **koolitada korteriühistuid toetavad mitmekülgse kompetentsiga projektijuhid ning välja töötada selged teekaardid ja erinevatele protsessietappidele sihitatud rahalised toetused (nt projektijuhi palkamine, projekteerimine, hoone renoveerimine, maastikuehitus)**.
4. Pärandikesksel arengul põhinev tugev identiteeditunnetus on osa riigikaitse laiast käsitlusest.
- Riiklik julgeolek eeldab ühiskondlikku sidusust, kogukonna tugevat identiteeti ja kohatunnetust. Seda aitab tagada kultuuripärandi tundmine, teadvustamine ja säilitamine. **Kohalike omavalitsuste töötajate pärandialast kompetentsi tuleb tõsta**, luues juurde vastava eriharidusega spetsialistide ametikohti, võimaldades ressursse perioodiliste päranditeemaliste koolituste läbiviimiseks ning luues püsivaid koostöövorme kohalike omavalitsuste vahel ning Muinsuskaitseametiga.
  - Kultuuriväärtusliku keskkonna ja hoonestuse rolli piirkondliku identiteedi ja elukeskkonna atraktiivsuse hoidmisel tuleb rõhutada nii riikliku kui kohaliku tähtsusega **strateegiadokumentides**.

- Välja tuleb töötada **strateegiad piirkondlike identiteetide teadvustamiseks ja arendamiseks** ning seeläbi nende piirkondade atraktiivsuse tõstmiseks.
  - **Avaliku ruumi** kujundamiseks kasutatavate väikevormide, pargimööbli, valgustite, teetõkestite jm elementide ning ehituslahenduste **hangete tingimused** peavad soodustama piirkondliku ajaloo ja identiteedi esiletõstmist.
5. Kliimamuutuste leevendamisel on eesmärk vähendada kasvuhoonegaaside teket ja suurendada süsiniku sidumist. Kliimamuutuste mõjudega kohanemine tugineb territoriaalsetele riskihinnangutele.
- Tuleb **välja töötada olemasoleva hoone renoveerimise süsiniku jalajälje arvutamise meetodika**, mis arvestab hoone elukaarega ja sellesse juba seotud süsinikuga.
  - Koostada tuleb **territoriaalsed riskihinnangud**, mis võtavad arvesse kultuuriväärtuslike keskkondade, hoonete ja arheoloogiapärandi eripära ja haavatavust.
  - Lisaks tuleb kaardistada ja vajadusel **välja töötada kultuuriväärtuslike keskkondade, hoonete ja arheoloogiapärandiga arvestavad kliimakindluse tõhustamise meetmed**.
  - Riskihinnangute ja kliimakindluse tõhustamise meetmetega arvestamine peab olema **planeeringu- ja ehitusprojektide (sh taristu- ja tehnilised projektid) menetluste osa**.
6. Haridusvõrgustiku (ptk 3.3.2.1) osas suurendatakse taristu ühiskasutust ja ressursitõhusust. Kahanemisega kohanevates piirkondades paiknevad haridusasutused keskustes või eelisarendatavatel aladel.
- Ajalooliselt väljakujunenud keskkonna kasutamisel õppetegevuses on oluline roll identiteedi ja kohatunnetuse tugevdamisel, mis panustab julgeoleku laiapõhjalisse toimimisse. Koostada **arengukava**, mis hõlmab pärandkultuuriobjektide, kultuuriväärtuslike keskkondade ja hoonete kasutust haridusasutuste aga ka laiemalt õppetöö tarbeks.
7. Ettevõtluse arendamisel soodustatakse kohalikule elanikkonnale suunatud väikeettevõtlust, eriti piirkondades, kus see on olnud ajalooliselt omane. Oluline on ringmajandust toetav taristu.
- Kohaliku väikeettevõtluse soodustamiseks tuleb **välja töötada toetusmeetmete valik**, näiteks rahalised toetused, tegevuslubade leevendused, menetluslike tähtaegade lühendamine, ruumide tasuta või sümboolse tasu eest kasutada andmine jms.
  - Hoonete olulisel rekonstrueerimisel või lammutamisel tekib tervikelemente ja materjale, mis on veel kasutuskõlblikud kas endisel või uuel otstarbel. Nende taas- ja korduskasutusse suunamiseks tuleb **arendada üleriigiline ringmajandusteenus**, mille kaudu saaks need elemendid ja materjali suunata doonorobjektilt otse järgmisele või ladustamiskohta, kust neid oleks edaspidi igal soovijal võimalik osta. Kasutuskõlbliku materjali ja elementide taas- ja korduskasutamisega arvestamine peab olema võimalik hoone ehitamise või renoveerimise projekteerimise etapis.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Anita Staub

Ehituspärandi osakonna juhataja

Kateriin Ambrozevits, ehituspärandi nõunik, Kateriin.Ambrozevits@muinsuskaitseamet.ee